

Sombeke

Natuur en cultuur langs de Durme

25 april 2010

Op mijn wandelingen gebeurt het nogal eens dat ik in de verte een torenspits zie en dat ik dan niet met zekerheid weet te zeggen in welk dorp of in welke parochie die kerk staat. Het profiel van zo'n kerktoren is dikwijls nogal stereotiep. Het is iets wat me bij de Sint-Rochuskerk van Sombeke niet zal overkomen. Die toren ziet er zo bijzonder uit dat je hem, na een eerste aanblik, altijd herkent. „Geknobbeld“ heet het. Het hele kerkje en ook de omgeving ervan zijn speciaal. De kerk, die in 1643 gebouwd werd (weliswaar niet in zijn huidige vorm) is een amalgaam van classicistisch en barok. De klok staat in de voorgevel, wat je ook al niet zo vaak ziet. Om een of andere reden straalt de kerk iets uit van landelijke bedaagdheid. Dit ondanks de nogal talrijke versieringen als beelden en voluten. De witstenen effecten geven aan de baksteengevels iets levendigs. Bovendien staat de kerk aan het eind van een dries die kortgeleden nog helemaal geel moet zijn geweest door de talrijke narcissen die daar tussen het gras staan. Die waren nu al voor een deel uitgebloeid.

De Sint-Rochuskerk in Sombeke aan een eind van de stemmige Dries.

Het zal wel niemand verwonderen dat het geheel als dorpsgezicht is beschermd.

Wanneer het centrum van deze parochie van Waasmunster er dan zo bijzonder uit ziet, dan moet Sombeke toch wel in ruime kring bekend zijn? Wel nee, niet echt. Onze buurvrouw wist helemaal niet dat het bestond en mijn echtgenote kreeg het ook niet goed uitgelegd. Nochtans ligt het gehucht hier niet ver vandaan en is er beslist heel wat interessants te zien. Dus rijg maar even de virtuele wandelschoenen aan en loop met me mee.

Vermits Sombeke een deel is van Waasmunster, ligt het in de vallei van de Durme. Nu heeft deze rivier sinds lang al haar economisch belang verloren maar ecologisch en landschappelijk blijft ze belangrijk en interessant. Doorheen de geschiedenis heeft de Durme steeds een belangrijke rol gespeeld in deze streek. Zoals wel meer gebeurde vestigden zich in de loop der tijden ook langs deze waterloop mensen. Ten bewijze daarvan werden er vissersgraven gevonden uit de tijd

dat de Menapiërs het hier voor het zeggen hadden. Die kregen ten gepaste tijde op hun donder van de Romeinen en die gasten kwamen van te ver om zich hier ook niet te vestigen. Ze konden immers niet gauw even terug naar huis voor het middageten. Zo ontstond een belangrijke Romeinse nederzetting rond de Pontrahoeve en het Hof „Ten Reyen“. Later werd hier ook nog de abdij Roosenberg gesticht. „Waasmunster“ schijnt overigens te komen van „Waes-monastarium“ ofwel een klooster in het Waasland. Kan het nog simpler?

De Durme was de rode draad (of liever de natte en slijkerige draad) doorheen deze wandeling. We wandelden er langsheen of we staken ze over. Dat laatste gelukkig wel met droge voeten want één keer ging de oversteek met een heuse veerboot, een andere keer, niet zoveel verder, over een brug.

Het landschap is hier verrassend heuvelachtig! Dat zal wel te wijten zijn aan de cuesta die hier ligt. Het woord "cuesta" is afkomstig uit het Spaans en het betekent "helling". Met deze term duidt een geoloog een asymmetrische berg of heuvel aan. De helling ervan aan de ene zijde is steiler dan de helling die daar tegenover ligt. Het lijkt er op dat het landschap hier lang geleden het aangezicht heeft gefronst en dat die rimpels zijn versteend. Natuurlijk is de ontstaansgeschiedenis van een cuesta wel enigszins anders. Ze komt tot stand doordat de gesteentelagen (of aardlagen) parallel aan de bedding anders afslijten of eroderen dan die loodrecht daarop. Cuesta's worden dus gevormd door afzettingen van meer en minder erosie-gevoelige lagen. De belangrijkste voorbeelden in Vlaanderen zijn kleicuestas en dat is het hier in de Durmevallei dan ook. Het front ervan is naar het zuiden gekeerd. Alsof dat nog niet genoeg bijdrage was aan het reliëf van deze streek is er ook nog een stuifzandrug ter hoogte van Waasmunster. Doorheen deze laatste heeft de aanleg van de E3-autosnelweg (nu E17) een diepe en onherstelbare wonde geslagen.

De wandeling startte in wat ik veronderstel de parochiezaal te zijn, achter de kerk in de smalle Veldstraat. Hoewel ik er vroeg bij was, was ik zeker niet de eerste. Het gonsde daar al van activiteit en de aanwezigheid van wandelaars. Waarbij ik alweer iemand aantrof die al voor zevenen in een flinke vaas donker bier zat te staren! „Ieder zijn meug,“ zei de boer en hij dronk de pap van het kind.

Vermits ik voor de grootste afstand had gekozen die er die dag ter beschikking was, splitste het traject zich al direct van de rest af en werden we naar links door de Veldstraat geleid. Langs akkers en zeer rustige straten waar in het groen werd gewoond. Naar de Waasmunster heide. Al was me dat nog niet direct duidelijk want er lag een lange, rechte dreef te wachten die aan het einde nog eens met de merkwaardige naam „Grauwe Zee-straat“ was bedacht. Wel was het duidelijk dat de autosnelweg steeds dichterbij kwam. Dat was goed te merken aan de constante verkeersdreun die de stilte van het bosgebied steeds meer verontreinigde en belastte. Dat ik de beschaving naderde was ook duidelijk door de toenemende bebouwing. Waarbij het me een raadsel blijft waarom mensen kiezen voor de onmiddellijke nabijheid van een drukke autosnelweg om een huis en thuis neer te zetten. Nu ja, er waren daar huizen te zien die er blijkbaar al lang stonden. Waarschijnlijk al van voordat de kranen en bulldozers hier verschenen om de E3 door het landschap te

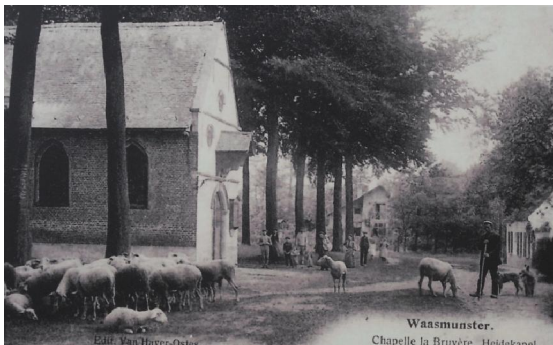
Een onbekend kunstwerk in een bekende stijl.

kerven. Maar er waren in meerderheid woningen die er nieuw tot zeer nieuw uitzagen. Goed, ieder zijn meug. Alweer.

Op een pleintje ontwaarde ik een kunstwerk waarvan ik de stijl onmiddellijk herkende maar waarvan de naam van de kunstenaar me maar niet te binnen wil schieten. Het gebruik van die strengen met houten kloesjes was typisch voor hem. In eerste instantie dacht ik aan de Zelenaar André Bogaert maar dat is wel zeer onwaarschijnlijk omdat die man kunstschilder was die, voor zover ik weet, nooit de hamer en de beitel heeft gehanteerd. Ik naderde nu echter een plaats die me van zeer, zeer lang geleden nog bekend was: de

De Heidekapel in Waasmunster nu...

...en vroeger

Heidekapel. Duidelijk dat ik hier op de Waasmunsterheide was terechtgekomen want dit hier is het centrum van de geestelijke en wereldlijke amusementsinfrastructuur van het heidegebied. Mocht je ooit in de omgeving van Lokeren verdwalen op zoek naar de Heidekapel in Waasmunster dan moet je vooral vragen naar „Deikapaale“. Dan denkt men dat je hier niet onbekend bent maar overvallen door een tijdelijke zinsverbijstering. De Heidekapel is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën. Tussen de parochiekerk van Waasmunster Centrum en de Heidekapel gaat jaarlijks, en dat sinds 1351, de Heikewipommegang. Geen idee waar die frivole naam voor de ommegang vandaan komt. Ieder jaar op de feestdag van Onze-Lieve-Vrouw Boodschap op 25 maart dragen enkele vrouwen, traditioneel gekleed in rouwkledij, tijdens deze boeteprocessie het beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Smarten naar de Heidekapel. Onderweg zijn er verschillende veldkapelletjes waar een aspect van het leven en lijden van Maria wordt geëvoceerd. Op het keerpunt bij de Heidekapel wordt een lof ter ere van Maria opgedragen. Een schone, oeroude traditie waarbij ik me afvraag of ze nog op ruime publieke belangstelling kan rekenen.

Tegenover de kapel staat een horecabedrijf dat vanouds de meest inspirerende naam voor een restaurant draagt: „De Lekkerbek“. Tegenover een dergelijke naam komen titels als „Comme Chez Soi“ en „Hof van Cleeve“ nogal dunnetjes uit de verf. Wat van de prijzen waarschijnlijk niet kan gezegd worden. Het etablissement in Waasmunster is in een recent verleden helemaal afgebrand.

Het is er nu niet meer aan te zien want het is bin-

nen een paar maand na die ramp weer volledig nieuw opgebouwd! Degene die dat voor mekaar gekregen heeft moet seminars geven voor aanstaande bouwers over hoe ze aannemers zover kunnen krijgen om op tijd aan een werk te beginnen en te beëindigen. Even verder staat het Eetcafé, Wijnhandel en Feestzalen met een al even luisterrijke naam: De Gulden Schaduw. Daar is enkele jaren geleden een ontzaglijk dikke beuk op gevallen. Ook daar is het er niet meer aan te zien. Zouden ze daar onder de hoge bescherming van de patrones van de kapel staan misschien? In elk geval slaat en zalft ze dan met dezelfde hand.

Het traject van de wandeling leidde langs dikwijls smalle paden tussen afsluitingen van particuliere eigendommen door. Met veel bos en groen en riante huizen terwijl de hinder veroorzaakt door het geluid van de autosnelweg steeds minder werd. Over een golvend landschap met soms mooie vergezichten ging ik weer op de Dries in Sombeke aan want de eerste controlepost was gevestigd in het startpunt van de wandeling. Vandaar vielen de wegen voor de 25 en de 35 kilometer verder perfect samen. Het verschil in afstand zat hem dus in die eerste lus die ik beschreven had.

Het vervolg van de tocht ving aan langs een van de zijden van de Dries. Voorbij een beeld dat daar schijnbaar in gedachten verzonken naar zijn voeten stond te kijken. Een beeld dat

Het beeld op de Dries in Sombeke dat Edmond Verstraeten voorstelt

de schilder Edmond Verstraeten voorstelt. Dat is iemand die in Sombeke heeft gewoond en gewerkt. Een luministisch en pointilistisch schilder van portretten maar die desondanks toch gespecialiseerd was in landschappen. Hoewel hij een student was geweest van Jean Coosemans en dat hij advies kreeg van Franz Courtens (uit Dendermonde) was hij toch voornamelijk een self-made man. Verstraeten bleef een realistisch schilder die evolueerde naar het luminisme onder invloed van zijn artistieke vriend Emile Claus. Geen wonder, want de schilderijen van Claus lijken wel zelf licht uit te stralen. Dit is wat een tekst uit het begin van vorige eeuw over de kunstenaar (onder andere) te zeggen had:

„Het dorpke naast hetwelk die man woont heet “Sombeke”.

De weelderige rivier, wier boorden langs glansrijke beemden lopen, welke te droomen liggen beneden den heuveltop waarop hij woont, heet de Durme, en den naam van dien kunstenaar is: Edmond Verstraeten! ...

En zo moet hij er in werkelijkheid hebben uitgezien.
Foto van het Internet

...Hij huwde een vrouw van zijn stand. Beide kunnen ze als voorbeeld dienen van het goed begrepen huiselijk samenleven. Door de liefde sterk verbonden, heeft zijn gade onder den invloed der mannelijke leiding het spoor gevonden, welk haar zonder aarzelen het vroeger leven vaarwel heeft doen zeggen om haren man te volgen in zijne zelfstandige en stoutmoedige levensopvatting.

Hun samenleven is gezegend door een achttal levenslustige en wakkere kinderen, die vrij opgroeien in de volle natuur, onder de ouderlijke leiding. Hunne zoo weelderige levenskracht putten zij enkel uit het plantaardig voedsel dat ze rijkelijk winnen op het land, grootendeels beplant met vruchtboomen, waaronder bonte koeien grazen. Wat hun jeugdige kinderlijkheid kenmerkt is zeker het sterk afgeteekende van ieders karakter, daar ze voor zooveel het mogelijk is aan eigen kracht overgelaten zijn en geene overdreven en ziekelijke ouderlijke liefkozing kennen...”

„Geene overdreven en ziekelijke ouderlijke liefkozing“

Hmm... Zou dat betekenen dat ze regelmatig eens een wats rond de oren kregen van zijn artistieke handen? En jullie, fe-

ministes, kom nu maar uit de gordijnen!

Al snel kwam ik terecht in de vochtige omgeving van Sombeke. Langs oer-Vlaamse paadjes afgeboord met een weide, een beekje en een rij knotwilgen. Het meersenslandschap van de Durme. Hoewel ik er al eerder over gelezen had, had ik toch niet verwacht ze hier aan te treffen: bosanemoontjes. Die bloemetjes komen in bepaalde bossen in Vlaamse Ardennen in overweldigende hoeveelheden voor maar zo dicht bij huis had ik ze toch niet verwacht. Het was geen grote populatie en ze stonden er wat treurig bij, maar ze waren er wel. Gewoon langs de kant van het pad.

Het pad volgend, langs een jager die me scheef bekeek, kwam ik voor de eerste keer op deze tocht op de Durmedijk terecht. Het scheen me toe dat het laagwater was. De Durme is immers tot aan de plaats waar ze in Lokeren is afgedamd, een getijdenrivier gebleven.

De modderige Durme bij laag water

Ze staat in rechtstreekse verbinding met de Schelde. Of het opgaande tij was, dan wel afgaande of dode, kon ik niet direct uitmaken. Later bleek evenwel dat het water snel stromend aan het stijgen was. Voorlopig toonde de rivier zich van zijn modderigste kant. Mede door menselijk ingrijpen is de Durme sterk verzand en dat bleek hier overduidelijk. Er toonden zich grote slijkerige banken vooral aan één kant van de stroom. Waarbij de modder een eigenaardig ribbelpatroon vertoonde zodat het leek alsof er twee soorten water in de bedding stonden. De rivier is sterk meanderend en een deel van die bochten

mochten we bewandelen waarbij de stroom een voortdurend wisselend en toch gelijkblijvend gezicht vertoonde. Er zijn nogal wat beken en beekjes die hun water in de Durme storten. Of omgekeerd natuurlijk. Dat laatste zal niet altijd de bedoeling geweest zijn en vanzelfsprekend heeft de mens hier ingegrepen door de beken af te sluiten met kleppen die de toestroom van water naar het ommeland verhinderen of afremmen terwijl anderszins het omgekeerde wel mogelijk blijft bij laag water. Overal voerde modder de boventoon waarbij algen en sedimenten hun best hadden gedaan om de modderbanken met soms bizarre kleuren in te vullen.

Bij het verlaten van de Durmeboorden, bij de Rietsnijderij, werd er zo te zien gewerkt. Waarschijnlijk in het kader van het „teruggeven aan de rivier“. Daarbij worden gebieden even buiten de hedendaagse dijken weer, al dan niet tijdelijk, aan de rivier teruggeven door er overstromingsgebieden van te maken. Wat die rietsnijderij betreft: De grote rietvelden langs de Durme en de Schelde leverden de grondstof voor een soort nijverheid waar die grondstof werd gebruikt. Tijdens het late najaar en de winter werd (wordt?) het riet gesneden en in bussels samengebracht. Meestal bestemd voor dakbedekking of voor rietmatten voor (eertijds) pleisterwerk en als zonnewering van serres in de glasteelt). Vroeger werden in de natte weiden langs de rivieren dikwijls wijmen (wilgentenen) geteeld. Ze dienden voor het vlechten van manden, bijvoorbeeld. Na een arbeidsintensief proces werden deze wijmen geëxporteerd naar Engeland, Frankrijk en Amerika. Of ze werden verwerkt door vlechters uit de streek. Na de oorlog begonnen de eerdere klanten zelf in hun behoefte aan wijmen te voorzien en daarbij kwamen Polen en Slowakije met goedkopere en betere wijmen op de markt. Dus toen was het hier gedaan met dat soort handel.

De oude spoorwegbedding

Wat in eerste instantie alweer een dijk scheen, bleek later een heel andere geschiedenis te hebben. Waar nu het nieuwe en tapijtglatte wegdek lag, reed vroeger... de trein! Jawel, het bleek een oude spoorwegbedding te zijn. Eerder een spoorwegberm want die verhief zich hier meerdere meter boven de natte weiden. Zo rond 1870 werd hier een spoorlijn aangelegd die Dendermonde verbond met Sint-Niklaas. Dat ging via Grembergen, Hamme, een brug over de Durme, Sombeke, Waasmunster en Belsele. Eertijds was deze lijn de eerste en enige spoorverbinding tussen het Waasland en Brabant. In 1957 kwam een einde aan het personenvervoer op de lijn en in 1968 hield ook het goederenvervoer op. Waarna „de ijzeren weg“ helemaal verdween.

Onder de plaatselijke bevolking stond het boemeltreintje bekend als „het senateurke“. Dat kwam doordat tussen de twee wereldoorlogen de eigenaar van het kasteel in Sombeke, die ook senator was, elke dag de trein nam naar Brussel. Vanuit zijn achtertuin!

Zo belandde ik weer in Sombeke. Toen ik daar aankwam waren de rijen auto's al zo flink aangegroeid dat ze overal in de omtrek van de Dries alles bij elkaar kilometers lang waren. Een paar wat vertwijfeld kijkende kandidaat-wandelaars, die ik weet niet hoe veraf geparkeerd stonden, vroeg mij wat de weg was naar het parochiezaaltje waar moest ingeschreven worden.

Het kasteel van Sombeke. Foto van het Internet.

Dat we daar vrij dichtbij waren wist ik wel, maar welke kant je precies uit moest was voor mij ook een vraag. Ik vrees dat ze hun licht verderop nogmaals hebben moeten opsteken. Met al dien was ik nu gearriveerd op alweer een dries. Waar dit keer het kasteel van Sombeke stond. Ze hebben daar namelijk een echt kasteel. Niet zomaar een grote woning in een parkachtige omgeving maar het echte werk. Helaas is er van dit kasteel nagenoeg niets te zien! Slechts wat vroeger de boerderij van het kasteel moet geweest zijn, is vanaf de straat te bekijken. De rest blijft verborgen achter muren

en hoge begroeiing.

Het kasteel van Sombeke aan de Kasteelstraat is het oudste van Waasmunster (dat overigens nog drie kastelen heeft). De oudste vermelding van dit kasteel gaat terug tot 1438. Het sterk vervallen kasteel werd rond 1730 door Antoon Frans Jozef de Castro Y Toledo gekocht en heropgebouwd waarbij het zijn huidige renaissancistische uiterlijk kreeg. Boven de korfboog van de toegangspoort is nog het familiewapen van de de Castros te zien. Het kasteel is zelfs een waterslot en de gracht is nog gedeeltelijk intact. De originele ophaalbrug is vervangen door een stenen loopbrug die geflankeerd wordt door staande leeuwenfiguren. In de jaren tachtig van vorige eeuw hebben de huidige bewoners kosten noch moeite gespaard om het kasteel te restaureren. Het is nu privé bezit en niet voor het publiek toegankelijk. Zodoende kon ik zelf geen foto ervan maken maar op het Internet was er wel eentje te vinden. In het public domain, nog wel:

<http://news.webshots.com/photo/1131447939032915467VcjYfr>

Wie nog een andere foto van het kasteel wil hebben kan die verkrijgen door het kopen van een keramisch tegeltje bij de toeristische dienst van Waasmunster. A rato van 12,37 Euro. Die jongens zijn ook niet gek.

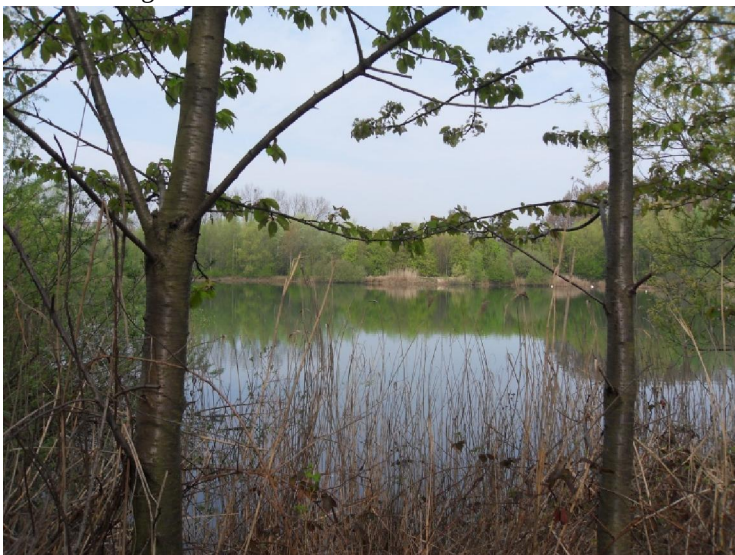
De parcoursmeester van De Durmestappers (DDS) had het traject nu zo uitgetekend dat we naar Elversele togingen. Waar in de zaal Naudts een rust- en controlepost voorzien was.

Van daar gingen we een bezoekje brengen aan de vreselijk drukke N41 waar we aan een grote kapel passeerden waarvan ik nochtans niet achterhaald heb aan wie ze gewijd was.

Mijn schreden werden nu gericht naar Tielrode en het Provinciaal Domein Roomacker. Om te beginnen is Tielrode een dorp in de provincie Oost-Vlaanderen en het is tevens een deelgemeente van Temse. Het dorp ligt aan de samenvloeiing van de Durme en de Schelde. De naam betekent letterlijk „gerooid bos waar tegels gevonden worden“. Wat mij met veel woorden nog niets verklaart want waar worden of werden in de natuur ergens te-

De Sint-Jozefkapel in Tielrode. De kleine uitbouw aan de zijkant is het kapelletje dat geschonken werd door paus Pius X. Ik vermoed dat hij het niet zelf gebracht heeft.

In het Provinciale Domein Roomacker

gels gevonden? Aan de verbindingsweg tussen het centrum en de Durme bevindt zich de Sint-Jozefkapel in rococostijl. Ik meen begrepen te hebben dat dit ooit een kerk was die nu tot kapel is gedegradeerd. Een kleine uitbouw moet een kapelletje zijn dat door paus Pius X werd geschonken.

De Roomacker (of Roomakker) dan. Dat zijn voormalige kleiputten die toebehoorden aan de steenbakkerij A.M.T (de N.V. Antwerpse Machiensteenbakkerij Tielrode). In 1929, toen met de ontginning van de klei werd begonnen, strekten de bedrijfsterrainen zich uit over niet minder dan 40 ha. Voor het aanmaken van de bakstenen werd de klei eerst met mankracht en kleine schopjes afgegraven. Later werd overgeschakeld op mechanische schoppen of baggers op spoorrails. Een dergelijke machine kon de klei tot wel 13 meter diep afgraven. Eén van de putten is zelfs tot 20 meter diep. Geleidelijk aan vulden de putten zich met water en werd het maanlandschap stilaan een waterlandschap. Het waterpeil blijft redelijk constant omdat de putten onderling in verbinding staan en

bovendien met de Vlierbeek. Dit gebied is dan de Roomacker dat nu een natuurgebied is. De naam is afgeleid van die van de vermoedelijke eigenaar in de 16^e eeuw: de familie Van Roome. Er is in de jaren tachtig van vorige eeuw nog even sprake van geweest dat de putten zouden dienen als vuilstortplaats zoals dat in de streek wel meer gebeurd is. De buurtschap heeft zich daar echter met hand en tand tegen verzet. Met gunstig resultaat. Nu zijn het dus volwaardige vijvers met een uiteenlopende fauna en flora. Het is goed te zien dat het bos nog maar tamelijk recent is tot stand gekomen. De pro-

vincie kocht het gebied in 1993 en nu wordt het beheerd door een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Temse, de plaatselijke milieubeweging en de buurtbewoners. De Roomacker ligt op het hoogste punt van de Waase cuesta. Ongeveer 30 meter boven de zeespiegel. De laag die hier het meeste weerstand heeft geboden aan de erosie bestaat uit Boomse klei (Diestiaan of Oligoceen). De kleilaag zat hier tussen de 4 en de 14 meter diep.

Op weg terug naar het centrum van Tielrode passeerde ik aan een tuintje waarin de eigenaar zich had uitgeleefd in het maken van (pseudo)schaalmodellen van een paar vliegtuigen. Geen kinderachtige kleintjes evenwel maar flinke knapen met schroeven die door de wind in beweging werden gebracht. Tenminste toch de replica van een North American B25 Mitchell bommenwerper. De straaljager ernaast had uiteraard geen propellers. Het is eens wat anders dan een windmolenmodel in de tuin. Waarvan er trouwens even verder

De Beervilla

aan de overkant een heel mooi exemplaar te zien was.

Ik was nu op weg naar het veer van Tielrode. Maar waar ik de Durmedijk op kwam stond een riant huis dat naar mijn aanvoelen een vriendelijke uitstraling had. Wist ik veel dat die woning daar de „Beervilla“ genoemd wordt! En „beer“ slaat dit keer niet op het beest maar op het resultaat van wat wij met zijn allen via het toilet aan de riolering toevertrouwen. Vroeger deed men daar niet zo nonchalant over, het was namelijk handelswaar! Met experts die de aal, de beer, proefden op kwaliteit. Letterlijk

proefden! Het schijnt een gerespecteerd beroep te zijn geweest maar misschien toch wat hinderlijk voor verdere sociale contacten. Hier in Tielrode waren er meerdere particuliere aalputten die hun „waar“ aan de boeren sleten. En die stonden wel eens aan te schuiven om dit product dat uit Antwerpen werd aangevoerd in te slaan. De oorspronkelijke eigenaar van de woning onderaan de dijk is rijk geworden door het verhandelen van dit vloeibare mest. Zoals keizer Vespasianus het reeds opmerkte: „Pecunia non olet“ (geld stinkt niet) toen hij een belasting op de riolering en latrines invoerde.

Het standbeeld voor de veerman dicht bij het veer van Tielrode naar Hamme. Er lag nu geen sneeuw meer. De foto is gemaakt op een vorige wandeling toen het nog volop winterde.

Het geluk diende dat de veerpont net aan de overtocht van de Durme bezig was toen ik eraan kwam. Te meer omdat die pont onderweg was naar de oever waar ik aan het stappen was. Tegen de tijd dat ik de loopbrug kon betreden was de pont al netjes langszij gelegd en kon ik, samen met een heleboel andere wandelaars en fietsers direct inschepen. Het is natuurlijk een tochtje van niets maar desondanks is het toch leuk. En helemaal gratis. Al had de veerman een plastic beker-tje opgesteld op een strategische plaats waarin milde gaven konden gedeponeerd worden. Vijftig cent scheen zo het doorsnee tarief te zijn. Er is niemand het water ingeduwd omdat hij of zij niet dat bedragje schokte. Ik ben dus ook droog aan de rest van de tocht kunnen beginnen.

Op deze oever van de rivier waren we op het grondgebied van Hamme. Dus, bijna vanzelfsprekend stond een tochtje door De Bunt op het programma. Dat is een gebied waar ik al bij herhaling over geschreven heb. Het is een uitgebreid stuk

land dat volgeplasterd is met vlekken en vlekjes water. Dat zijn eigenlijk vroegere turfafgravingen. Het is niet overdreven te beweren dat een groot deel van het landschap hier in de ruime buurt is ontstaan door menselijke activiteit in de vorm van het afgraven van klei en/of turf. Wat we nu als natuurgebieden zien, waren ooit plaatsen waar een soort industriële activiteit werd uitgeoefend. Enkel de schaal waarop kon wel eens wat verschillen. Er is trouwens sprake van dat minstens een deel van De Bunt zal omgevormd worden tot

overstromingsgebied. Om aan de rivier terug te geven wat ze in geen eeuwen heeft gehad.

Na een stukje, alweer over de dijk van de Durme, kwam de Mirabrug in het zicht. Die overspant de Durme tussen Hamme en Sombeke-Koolputten. Waar het land van Waas en het land van Dendermonde elkaar raken, dus. De brug kwam aan haar naam omdat ze destijds figureerde in de eerste Vlaams-Nederlandse film die echt succes kende: „Mira of de teloorgang van de Waterhoek“. Naar een roman van Stijn Streuvels over het verzet van een groep bewoners, onder aanvoering van de veerman, tegen de aanleg van een brug over de Schelde. Nadien stond de brug opengedraaid jarenlang te verkommeren. Maar nu is ze alweer enige tijd helemaal gerepareerd en gerestaureerd en enkel nog voor fietsers en voetgangers toegankelijk. Eigenlijk is het een stukje industriële archeologie, deze geklonken vakwerkbrug. Op de andere oever kwam ik dus terecht in de gribus van de Koolputten. Geen idee of daar ooit werkelijk kolen gevonden zijn. Het lijkt me zeer onwaarschijnlijk. Nu staat daar een gebouw al jaren en jaren te verkrotten. Er zijn ooit plannen geweest om daar een museum van de Durmestreek neer te zetten maar daar is tot nu toe nog steeds niets van in huis gekomen.

Langs de dijk tussen de schorren en het broek van Elversele ging het terug op Sombeke aan. In plaats van weer de oude spoorwegbedding te volgen ging het pad nu beneden aan die berm en op een beetje afstand ervan opdat ik weer terecht zou komen op de kasteeldries. Langs de toegangspoort van het kasteel, de schandpaal en de Dries naar het autootje.

Verwonderlijk toch hoeveel er nog te vertellen valt over een streek die zo dichtbij ligt en die ik al in vele richtingen heb doorkruist. Volgens mijn wandel-GPS was ik bijna 37 kilometer onderweg.

Het grillige verloop van het wandeltraject

© Michel Christiaens